స్వగృహ సంగీతోత్సవాలు

పరబ్రహ్మమూర్తికి యిద్దరు కొడుకులు. పెద్దవానికి పెళ్ళయింది. పెద్ద కోడలు సంగీత లక్ష్మి. శాస్త్రీయ సంగీతం నేర్చుకుంది. సంగీతమంటే చాలా మక్కువ. సంగీత లక్ష్మి అనే పేరు బారసాల నాడు పెట్టిందే కాని, బిరుదు మాత్రం కాదు.

పరబ్రహ్మమూర్తికి సంగీతమంటే చాలా యిష్టం! మెల్లి మెల్లిగా సంగీతం మీద మోజు సన్నగిల్లుతోంది. పెద్ద కోడలు సంగీత సాధనమంటూ, తెల్లారకట్ల లేచి, హాలులో కూర్చుని, పాడడం మొదలుపెడుతుంది. ఆయనకి పెద్ద వయస్సవడం వలన, నిద్ర సరిగ్గా పట్టదు, ఏ తెల్లారకట్లో పడుతుంది. కొంచెం నిద్ర పట్టే సమయానికి కోడలు సంగీత సాధన ప్రారంభిస్తుంది. "సాధించెనే ఓ మనసా.. సమయానికి తగుమాటలాడెనే" అనే కీర్తనతో తగులుకుని, ఆయనకి నిద్రాభంగం కలిగిస్తుంది. "ఏమిటో ఖర్మ! సరిగ్గా నిద్రా సమయానికే, యీ కీర్తన మొదలు పెట్టి, నా నిద్రా సమయంలో కష్ట పెడుతోందని "బాధపడడం తప్ప ఏం చెయ్యలేని నిస్సహాయ స్థితిలో వున్నాడు, పరబ్రహ్మమూర్తి. ఇదే మాట తన సహధర్మచారిణి, సరస్వతితో అంటే ఆవిడ "నేనేం చేస్తాను చెప్పండి. కొంతమంది ఏదైనా యిట్టే నేర్చేసుకుంటారు. మరి మన కోడలికి యీ కీర్తనలెందుకు అబ్బటం లేదో తెలియటం లేదు. మీరు వెళ్ళి వాళ్ళ అబ్బునడగండి ఒకసారి" అంది.

"ఏమమ్మా! నీకు 'సాధించెనే' అనే కీర్తన రాక పోతే, కొన్నాళ్ళు దాన్ని పక్కన పెట్టి, యింకొకటి నేర్చుకోమ్మా. నేనెందుకు చెబుతున్నాంటే మనకేదైనా వస్తువు దొరకలేదనుకో.. వెతికి వెతికి విసిగిపోయేకంటే, సరే! దాని అమ్మకడుపు మాడా అదే దొరుకుతుందిలే అని వదిలేస్తే, చచ్చినట్లు ఆనక అదే దొరుకుతుంది" అంది అత్తగారు.

"సరే అత్తయ్యగారూ! మీరు చెప్పినదీ బాగానే వుంది. ఒకసారి మా నాన్నగారికి యిలానే జరిగింది. కళ్ళజోడు చొక్కాజేబులో పెట్టుకుని పొద్దునంతా వెతికారు. మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటైనా ఆ కళ్ళజోడు దొరకలేదు. ఆఖరికి, విసుగొచ్చి మంచం మీద పడుకున్నారు. అలసట వలన గుండెల్లో నెప్పి వచ్చినట్లయి, ఎడమవైపు చెయ్యి పెట్టుకున్నారు. అంతే! ఆయన జేబులో వున్న కళ్ళజోడు చేతికి తగిలింది. "ఇక్కడున్నావా చిట్టితల్లీ" అనుకుంటూ వెంటనే కళ్ళకి పెట్టుకున్నారు.

"పోన్లే అమ్మా! భగవంతుడు ఆ గుండె ఎడమ వైపు పెట్టడం మంచిదైంది. అదే కుడివైపుంటే కళ్ళజోడు దొరక్కపోను" అంది అత్తగారు.

ఆ మర్నాడు తెల్లార్లకట్ల కోడలు సంగీత సాధన మళ్ళీ మొదలుపెట్టింది. అత్తగారు చెప్పినట్లు 'సాధించెనే' అనే కీర్తన ఆపేసి, 'బ్రహ్మమొక్కటే పరబ్రహ్మమొక్కటే' అనే అన్నమాచార్య కీర్తన సాధన చెయ్యడం మొదలు పెట్టింది. మామగారికి 'పరబ్రహ్మం' అని ఎవరో పిలిచినట్లైంది. నిద్రలేచి, హాల్లోకి వచ్చి "నన్నెవరైనా పిలిచారా అమ్మాయి!" అని కోడల్ని అడిగారు.

"లేదు మామయ్యగారూ! నేనిక్కడే వున్నాను. ఎవరూ పిలవలేదే" అంది.
"ఏమోనమ్మా! మంచి నిద్రలో వున్నాను. పరబ్రహ్మం అని ఎవరో పిలిచినట్లయింది. అంతే! మెళకువ వచ్చేసింది".

"ఏదైనా కలేమో మామయ్యగారూ"

"అంతే అయి వుంటుందిలే" అని వెళ్ళిపోయి మళ్ళీ బుద్ధిగా పడుకున్నారు, మావగారు. కాని నిద్రపట్టలేదు. కోడలు తనకి నిద్రా భంగం సాధించెనే అనుకుంటూ పడుకున్నారు.

'బ్రహ్మమొక్కటే' కీర్తన పాడితే, మళ్ళీ ఆయనకి నిద్రాభంగం కలిగి, తను అబద్ధమాడినట్లు తెలునస్తుందని, "కలయిదనీ నిజమిదనీ తెలియదులే, బ్రతుకింతేనులే" అనే సినిమా పాట, సమయానికి తగినట్లు పాడుకుంది. అయినా శాస్త్రీయసంగీతం మానేసి యీ సినిమా పాటలేమిటని, మళ్ళీ 'సాధించెనే' అనే కీర్తన మొదలు పెట్టింది.

అత్తగారు లేచి "అమ్మాయ్! పెద్ద వాళ్ళు చెబితే వినాలి. నిన్ను ఆ కీర్తన సాధన చెయ్యడం ఆపెయ్యమన్నాను కదా" అంది.

" ఆ కీర్తన 'సమయాన్ని పట్టి మొదలు పెట్టానని' చెప్పే ధైర్యం లేక "మరచిపోయి మొదలు పెట్టాను. ఏమీ అనుకోకండి అత్తయ్యగారూ!" అంది.

ఒకసారి కోడలు అత్తగారితో అంది "మనకి యింత పెద్ద హాలు వుందికదా. యీ ఏడాది త్యాగరాజోత్సవాలు మనింట్లో చేద్దామండి"

ఇదే విషయం పరబ్రహ్మంగారితో చెప్పారు.

"అయ్యో! చాలా కష్టమమ్మా. నీకొక్కదానికే సంగీతం వచ్చు. రోజూ నువ్వే పాడితే ఆరాధనోత్సవాలు రక్తికట్టవన్నాడాయన", ఏలా అయినా బాధ లేకుండా చేసుకుందామని.

"అదేమిటి మామయ్యగారూ! మా పెద్దక్కయ్యా, మా చెల్లెలు, మా యిద్దరు మేనత్తలూ కూడా సంగీతంలో ప్రావీణ్యం కలవారే. వాళ్ళని ఒక పదిరోజులిక్కడ దింపేస్తాను" అంది ఉత్సాహంగా కోడలు.

"పోన్లెండి కోడలు ముచ్చట పడుతోంది" అంది సరస్వతి. "సరే.. కానివ్వండి. అంతా పైవాడి దయ" అన్నాడు పరబ్రహ్మం.

"మాకు మీ ఆమోద ముద్ర లభించడం అదృష్టం" అంది కోడలు.

'సంగీతోత్సవాలు'అని తెలియపరిచే బోర్డు ఎలా రాయించాలనే విషయంపై చాలా చర్చ జరిగింది.

'స్వగృహ సంగీతోత్సవాలు' అని రాయించడానికి నిర్ణయం తీసుకునే ముందు బాగుండదు 'స్వగృహ ఫుడ్స్' లా వుంటుందని కొంతమందన్నారు. పరబ్రహ్మం గారింట్లో జరుగుతున్నాయి కనుక, ఆయనపేరు జతచేసి "సంగీత పరబ్రహ్మోత్సవాలు" అని రాద్దామని కొంతమందన్నారు. బ్రహ్మోత్సవాలు గుళ్ళలో జరుగుతాయి కనుక, యీ పేరు బాగుండదన్నారు.

రాను రాను వ్యవధి లేక పోయింది. "అయితే అయింది 'స్వగృహ ఫుడ్స్'కి సామీప్యం వుంటే వుందని, ఆఖరికి, "స్వగృహ సంగీతోత్సవాలు" అనే బోర్డే ఖాయపరిచారు. ఈ బోర్డు దేదీప్యమానంగా వెలుగుతూండగా ఉత్సవాలు మొదలయ్యాయి.

ఆ బోర్డుకి పగలూ రాత్రి దీపాలే! ఉదయం ఎనిమిది గంటల నుంచి రాత్రి తొమ్మిది వరకూ కీర్తనలే! మొదటిరోజు వచ్చినవారు మొదట్లో చాలా ఉత్సాహంగా ఉన్నారు.

పరబ్రహ్మంగారి కోడలు "పక్కల నిలబడి కొలిచేముచ్చట' పాడేముందు, పరబ్రహ్మంగారు అంటే మా మామగారు, నా పత్నీసమానులు, ఎక్కడున్నా వచ్చి మా అత్తగారైన సరస్వతిగారి పక్కన నిలబడాలి" అంటూ మైక్‌లో చెప్పింది. అందరూ

చప్పట్లు కొట్టారు. పరబ్రహ్మంగారు వినయంతో, సరస్వతి గారి పక్కన నిలబడ్డారు. అప్పుడు ఆ 'పక్కలా నిలబడి' అనే కీర్తన పాడింది. నిజంగా మీ కోడలు' 'సంగీతలక్ష్మి' అంటూ 'కోడలు తెల్లారకట్ల లేచి మామగార్ని పెట్టే బాధ గురించి తెలియని వారు" మెచ్చుకున్నారు.

"ఆ! ఏదోలెండి వెర్రిపిల్ల" అంది దిష్టి తగులు తుందేమోనని, అత్తగారు.

తర్వాత 'సాధించెనే' కీర్తన పాడబోతున్నట్లు మైకులో చెప్పారు. మామగారు గబగబా వెళ్ళి "యీ కీర్తన పాడే సమయం యిది కాదు. సమయం అసన్నమైనప్పుడు పాడుదుగాని. యీ ఉత్సవాల ఆఖరి రోజులోపులో, బాగా నేర్చుకుని పాడుదువుగాని' అని కోడలి చెవిలో మెల్లగా చెప్పారు. తెలివైన కోడలు "మనసులోని మర్మము తెలుసుకో'. అనే కీర్తన పాడింది.

ఉత్సవాలు రెండో రోజున, మొదటి రోజున వచ్చిన వారిలో మచ్చుకొకరైనా రాలేదు. ఎందుకైనా మంచిదని ఉదయం, సాయంకాలం కూడా కాఫీ, టిఫిన్లు ఏర్పాటు చేశారు.

కోడలి యిద్దరు మేనత్తల్లో ఒకావిడ, మూడోరోజు పొద్దున్నే, అన్నీ మంచి కీర్తనలే పాడుతానంటూ తగులుకుంది. కొన్ని త్యాగరాజు కీర్తనలు పాడిన తర్వాత యిప్పుడింకో త్యాగరాజ కీర్తనంటూ "ఏ తీరుగ నను దయచూసెదవో, ఇనవంశోత్తమ రామా... క్రూర కర్మములు నేరక చేసితి, నేరములెంచకు రామా" అంటూ మొదలు పెట్టింది.

ప్రేక్షకుల్లో ఎవరో గట్టిగా అరిచారు. "తల్లీ! అది త్యాగరాయ కీర్తన కాదు! భక్త రామదాసు కీర్తన" అని.

పిచ్చికోపంతో ఆవిడ "ఏదోఒకటి విని చావండి. ఇంటా బయటా ప్రతీవాళ్ళు చెప్పేవాళ్ళే. వినడానికి వచ్చిన వాళ్ళు చక్కగా విని వెళ్ళాలి. అంతేగాని, మాకు పాఠాలు చెప్పడమెందుకు? ఆ కాఫీ టిఫిన్లెందుకు పెడుతున్నామనుకున్నారు. ఇటువంటివి సర్దుకుపోవడానికే. అసలు జనానికి విశ్వాసమేలేదు" అంది.

ఈ దెబ్బతో సగంమంది ఆ కాఫీ టిఫిన్ల డబ్బులిచ్చేస్తామని, పరబ్రహ్మంగారి దగ్గరికి కోపంగా వెళ్ళారు.

"వద్దు బాబూ! ఆవిడ మాట కఠినం. మనస్సు వెన్న ముద్ద" అన్నారు పరబ్రహ్మంగారు.

"మనస్సులో దూరి చూస్తామా. మాటని బట్టే కదా మనిషిని అర్థం చేసుకుంటామన్నారు" వాళ్ళు.

ఆ రోజు కార్యక్రమం అలా ముగిసింది.

ఆ మర్నాడు కోడలు రెండో మేనత్త ప్రోగ్రామ్. ఆ ముందురోజు వచ్చిన వారెవరూ మళ్ళీ రాలేదు.

"ఎందరో మహానుభావులు" అనే కీర్తనతో ప్రోగ్రామ్ మొదలవుతుంది. అని మైక్‌లో చెప్పారు.

ఆవిడ యీ కీర్తన మొదలు పెట్టేముందు, "అసలు అన్నమయ్య రాసిన అన్ని కీర్తనలలలోనూ యీ కీర్తన చాలా అద్భుతమైనది" అంది.

"అమ్మా మహాతల్లీ! ఆ కీర్తన అన్నమయ్య రాసింది కాదు. త్యాగ రాజస్వామి రాసిన పంచరత్న కీర్తనలలో ఒకటి" అని అరిచారు శ్రోతల్లో ఒకరు.

"ఏదో ఒకటి ప్రతిదానికీ గొడవే. నిన్న మా అక్కయ్య పాడుతూ ఉంటే ఫలానా కీర్తన త్యాగరాజుది కాదు భక్తరామదాసుది అని నానా రభసా చేశారు. మమ్మల్ని ఉసురు పెట్టిన వాళ్ళెవరూ బాగుపడలేదు, అయినా ఎవరూ రాసేరనేది ముఖ్యం కాదు, దానిలో వున్న భక్తిరసం ఆస్వాదించండి. బుద్ధిగా వినండి. అందరూ వెళ్ళి కాఫీ టిఫిన్లు ఆరగించండి" అంది సంగీతలక్ష్మి రెండో మేనత్త.

"ఆరగించవయ్యా రామ అతివతోడను" అనే అన్నమయ్య కీర్తన పాడమన్నాడొకతను.

"అతి దీక్షితార్ కృతి!" అసలేం తెలియని వాళ్ళు శ్రోతలుగా వస్తే యిలాగే వుంటుంది అంది స్టేజ్‌పై వున్న సంగీత విద్వాంసురాలు.

"ఏదో ఒకటి! మీరు రోజూ తప్పు చేసినా తప్పు లేదు. మేం ఒక తప్పు చెబితే తప్పు అసలీ ఉత్సవాలకి రావడమే పెద్ద తప్పు. మళ్ళీ జన్మలో యిటువంటి తప్పు చెయ్యను. నేనిక యిటువంటి ఉత్సవాల్లోంచి శాశ్వతంగా తప్పుకుంటున్నాను" అని బయటికి వెళ్ళిపోయాడు ఒకతను.

ఇవన్నీ చూసి పరబ్రహ్మంగారు చాలా బాధపడ్డారు. ఆయన స్టేజిమీదకెళ్ళి, "తొలినే చేసిన పూజా ఫలమా.. అనే కీర్తనతో ఈ కార్యక్రమం ముగుస్తుంది. ఈ కార్యక్రమమే కాదు యీ స్వగృహ సంగీతోత్సవాలే ముగుస్తాయి" అన్నారు.

శ్రోతల్లో ఒకరు "అలా ముగించడం చాలా తప్పు మీరు చేసిన పూజాఫలమో, మేం చేసిన పూజాఫలమో, ఏది ఏమైనా, 'మంగళం జయ మంగళం' అనే కీర్తన పాడకుండా ఏదీ ముగియ కూడదు" అన్నారు.

అయిదుగురు వచ్చి "రోజూ వస్తే, ఆఖరి రోజున బహుమతులు యిస్తామన్నారు కదా, దాని మాటేమిటి. మేం అయిదుగురం మా పనులు మానుకుని, ఆఖరిరోజు బహుమతులు యిస్తారని బోల్డు శ్రమతో వస్తున్నాం" అన్నారు.

"బహుమతులా! బొంగా! నే బ్రతికి బాగుంటే వచ్చే సంవత్సరం చూద్దాం" అన్నారు పరబ్రహ్మంగారు.

ఆ ఉత్సవాలు అతి కష్టమ్మీద ముగించారు.

పరబ్రహ్మంగారి రెండో కొడుక్కి మాత్రం, "శాస్త్రీయ సంగీతమొచ్చా, లలిత సంగీతమొచ్చా, అసలు పాడగలవా" అని అనేక ప్రశ్నలేసి, గొంతు విప్ప లేదని చాలా రూఢిగా తెలుసుకుని ఒక పిల్లని కోడలిగా తెచ్చుకున్నారు.

"పోన్లే బాబూ! గొప్ప అదృష్టం. యీ రెండో కోడలు కూడా పాడేది అయ్యుంటే, యిద్దరు తోడి కోడళ్ళూ కలిసి, తెల్లార్లకట్ల లేచి, నా నిద్రా సమయానికి పాడి నా నిద్ర చెడగొట్టి, నా ఆరోగ్యం పాడుచేసే వారు" అన్నారు పరబ్రహ్మంగారు.

(నవ్య దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక, 2005)